

УДК 332.1

Зубков Р.С.

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри економіки і підприємництва

Миколаївського Міжрегіонального інституту розвитку людини

Вищого навчального закладу

«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»»

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК РЕГІОНУ

THE IMPACT OF INVESTMENT ON REGIONAL DEVELOPMENT

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються актуальні проблеми інвестиційної діяльності України та Причорноморського регіону. Автором проаналізовано регіональну інвестиційну політику. Здійснено аналіз областей Причорноморського регіону України та України загалом в контексті залучення капітальних іноземних інвестицій. Проведено аналіз напрямів інвестиційних потоків іноземного капіталу.

Ключові слова: інвестор, промислове підприємство, інвестиції, регіон, прямі іноземні інвестиції.

АННОТАЦІЯ

В статье рассматриваются актуальные проблемы инвестиционной деятельности Украины и Причерноморского региона. Автором проанализирована региональная инвестиционная политика. Осуществлен анализ областей Причерноморского региона Украины и Украины в целом в контексте привлечения капитальных иностранных инвестиций. Проведен анализ направлений инвестиционных потоков иностранного капитала.

Ключевые слова: инвестор, промышленное предприятие, инвестиции, регион, прямые иностранные инвестиции.

ANNOTATION

The article considers the actual problems of investment activity in Ukraine and the Black Sea region. The author analyzes the regional investment policy. The analysis of the areas of the Black Sea region of Ukraine and Ukraine as a whole in the context of attracting capital foreign investment. The analysis of trends in investment flows of foreign capital.

Keywords: investor, industrial enterprise investment, region, foreign direct investment.

Постановка проблеми. Регіони на сучасному етапі економічного розвитку починають відігравати значну економічну, соціальну та технологічну роль в становленні територіальної інфраструктури кожної конкретної країни. Стабільний розвиток регіонів можливий лише за умови потужного та безперервного інвестиційно-інноваційного стимулювання регіональної економіки. Без регіональної інвестиційно-інноваційної моделі розвитку неможливо виробити ефективну стратегію протистояння сучасним викликам глобальних транснаціональних змін, викликаних застосуванням гібридних технологій військово-економічного втручання.

В епоху обмежених фінансових ресурсів та постійної залежності національної економіки від зовнішніх запозичень Причорноморський регіон України стає невід'ємною економічно-перспективною територією для впровадження швидких та результативних змін, пов'язаних з реформуванням та подальшою зміною парадигми територіального розвитку. З іншого

боку, Причорноморський регіон має всі територіально-економічно-технологічні можливості, щоб слугувати майданчиком швидкого інноваційного розвитку та ефективного залучення інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств України висвітлені в роботах В. Александрової, Л. Антонюка, Ю. Бажала, П. Бубенка, В. Гейця, В. Гриньової, Г. Демченко, О. Єрмакової, С. Ілляшенка, М. Ситницького, П. Хорів, С. Фірсової, Л. Федулової, Д. Черваньова та інших вітчизняних та зарубіжних вчених.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливу роль в розвитку національної економіки будь-якої країни світу відіграють інвестиції, і Україна в цьому випадку не є винятком. У рейтингу інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass за 2015 рік [30], опублікованому компанією BDO спільно з Гамбургським інститутом світової економіки, економічну і фінансову привабливість різних країн світу характеризують на підставі трьох основних показників: економічних, політичних і соціокультурних умов. Україна за рік піднялася на 20 позицій, і зараз вона розташовується на 89 місці, входить до переліку країн, що показали найкраще зростання за рік нарівні з Білоруссю і Латвією. У 2014 році наша країна посідала 109 місце.

Унікальні можливості портової інфраструктури, домінуюче положення у північній частині Чорного моря, розгалужена система автодоріг та залізниці, перспективні можливості для використання водного транспорту, особлива структура основних галузей регіональної економіки дають змогу розглядати зазначену територію як потужний імпорто-експортний хаб, здатний залучати значні обсяги іноземних інвестицій та високотехнологічних інновацій, тобто використовувати інноваційний тип розвитку своєї регіональної економіки.

Мета статті полягає в аналізі актуальних проблем інвестиційної діяльності України та Причорноморського регіону, аналізі напрямів інвестиційних потоків іноземного капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В розрізі аналітичної бази Державної служби статистики України прийнято виокремлювати іноземні та капітальні інвестиції, базовою платформою якої є Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ [1] та Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР [2].

Насамперед проаналізуємо стан залучення іноземних інвестицій в економіку України загалом та Причорноморського регіону зокрема. Протягом 2011–2013 років Україна нарощувала свій інвестиційний потенціал (+16,46% та +41,46% по економіці Причорноморського регіону). Водночас у 2014–2015 роках констатується зниження рівня залучення іноземних інвестицій в економіку Причорноморського регіону України (-5,71%) та в економіку України загалом (-5,19%). Це пояснюється перш за все нестабільністю, пов'язаною з анексією Криму та військовими діями на території Донецької та Луганської областей (рис. 1).

Згідно з даними Держкомстату України станом на 31 грудня 2015 року інвестиції надійшли зі 134 країн світу. Зокрема, з країн ЄС із початку інвестування внесено 33,0 млрд. дол. інвестицій (76,2% загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 10,3 млрд. дол. (23,8%).

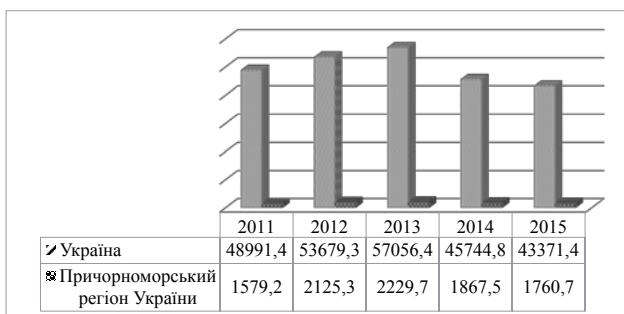

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україну та у Причорноморський регіон України у 2011–2015 роках, млн. дол. США

Джерело: побудовано на основі [3]

Водночас основними країнами-інвесторами в українську економіку залишаються такі країни, як Кіпр (11,7 млрд. дол.), Нідерланди (5,6 млрд. дол.), Німеччина (5,4 млрд. дол.), Російська Федерація (3,4 млрд. дол.), Австрія (2,4 млрд. дол.), Велика Британія (1,9 млрд. дол.), Віргінські Острови (1,9 млрд. дол.), Франція (1,5 млрд. дол.), Швейцарія (1,4 млрд. дол.) та Італія (972,4 млн. дол.) [3].

Через те, що протягом 2014–2015 років простежується тенденція зниження інвестицій загалом в регіон, можемо бачити, що найбільшого скорочення прямих іноземних інвестицій зазнала Миколаївська область (7,07%), середню сходинку зайняла Одеська область (6,8%), а Херсонська, навпаки, підвищила показник (на 1,15%) (рис. 2).

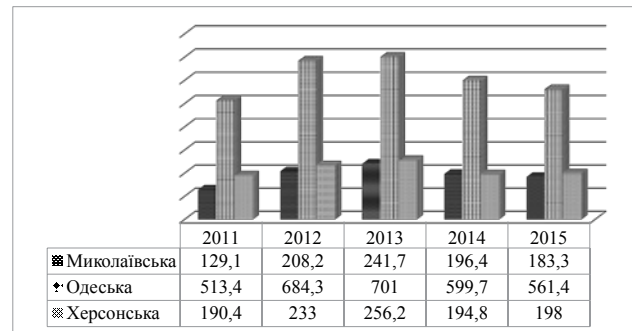

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції в областях Причорноморського регіону України у 2011–2015 роках, млн. дол. США

Джерело: побудовано на основі [4; 5; 6]

За припливом прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на душу населення в різкому відриві знаходиться Одеська область, майже втричі випередивши дві інші, хоча індикатор за останній рік спав (-6,39%). Зниження простежується і по Миколаївській області (-6,67%), а по Херсонській області виявлена зовсім інша тенденція, а саме протягом 2014–2015 років обсяг прямих іноземних інвестицій на душу населення піднявся до рівня 198 дол. США на одну особу, або +1,64% (рис. 3).

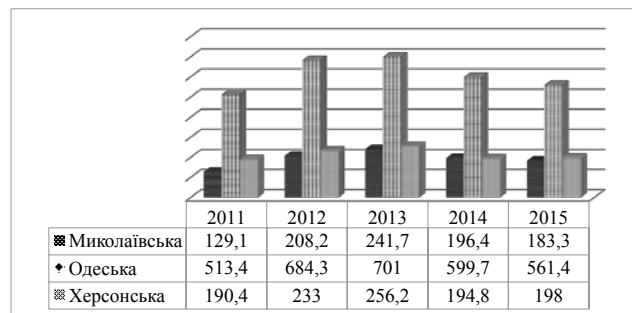

Рис. 3. Прямі іноземні інвестиції на одну особу населення в областях Причорноморського регіону України у 2011–2015 роках, дол. США

Джерело: побудовано на основі [4; 5; 6]

Таким чином, зростання ПІІ не характеризується постійністю та нерівномірно коливається, зазначена тенденція потребує здійснення подальшого дослідження динамічності та темпу росту ПІІ.

Дослідження демонструє, що переломним моментом у тенденції до зростання темпів надходження прямих іноземних інвестицій став 2014 рік, початок нової фінансової кризи, яка позначилася як на українській економіці загалом, так і на економіці Причорноморського регіону зокрема.

Темпи зростання обсягу прямих іноземних інвестицій в областях Причорноморського регіону України у 2014–2015 роках зросли, досягнувши таких значень: 92,9% у Миколаївській області, 93,5% у Одеській області, 101,1% у Херсонській області. Хоча жодна з

областей так і не продемонструвала зростання із 2012 року (рис. 4).

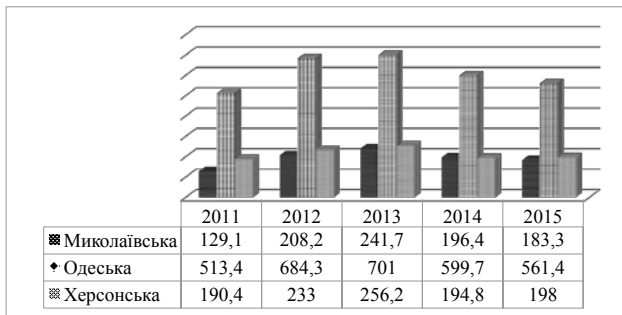

Рис. 4. Темпи зростання (зменшення) обсягу прямих іноземних інвестицій у областях Причорноморського регіону України у 2011–2015 роках, %

Джерело: побудовано на основі [4; 5; 6]

Таким чином, інвестиційний потенціал регіону є складним економічним явищем, адже він формується сукупним впливом окремих приватних факторів. Кількісна оцінка цього показника може бути здійснена за допомогою розрахунку іноземних капітальних інвестицій, що враховує особливості трансформаційних процесів в економіці регіону та країни загалом.

Висновки. Аналіз інвестиційних потоків іноземного капіталу свідчить про відносну стабільність галузевої і регіональної структур інвестування протягом 2011–2013 років, коли інвестиційний потенціал України досяг +16,46% та +41,46% по економіці Причорноморського регіону. Однак протягом останнього року спостерігається зниження рівня залучення іноземних інвестицій в економіку Причорноморського регі-

ону України на 5,71% та на 5,19% в економіку України загалом, що пов'язано з нестабільністю, анексією Криму та військовими діями на території Донецької та Луганської областей. Найбільшого скорочення прямих іноземних інвестицій зазнала Миколаївська область (7,07%), натомість Херсонська область, навпаки, підвищила показник до рівня +1,15%.

Отже, повноцінного трансформаційного впливу інвестиційного потоку як в масштабах країни, так і в Причорноморському регіоні не виявлено, не реалізовано повною мірою потенціал вітчизняних територій, притому, що природні умові, вигідне географічне та геополітичне розташування, значний людський капітал сприяють економічному розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України / Державна служба статистики України, 2016. – 31 с.
4. Головне управління статистики у Миколаївській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>.
5. Головне управління статистики у Одеській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://od.ukrstat.gov.ua>.
6. Головне управління статистики у Херсонській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/ekonomichna-statistika/1750-2-4-nauka-tehnologiji-ta-innovatsiji.html>.